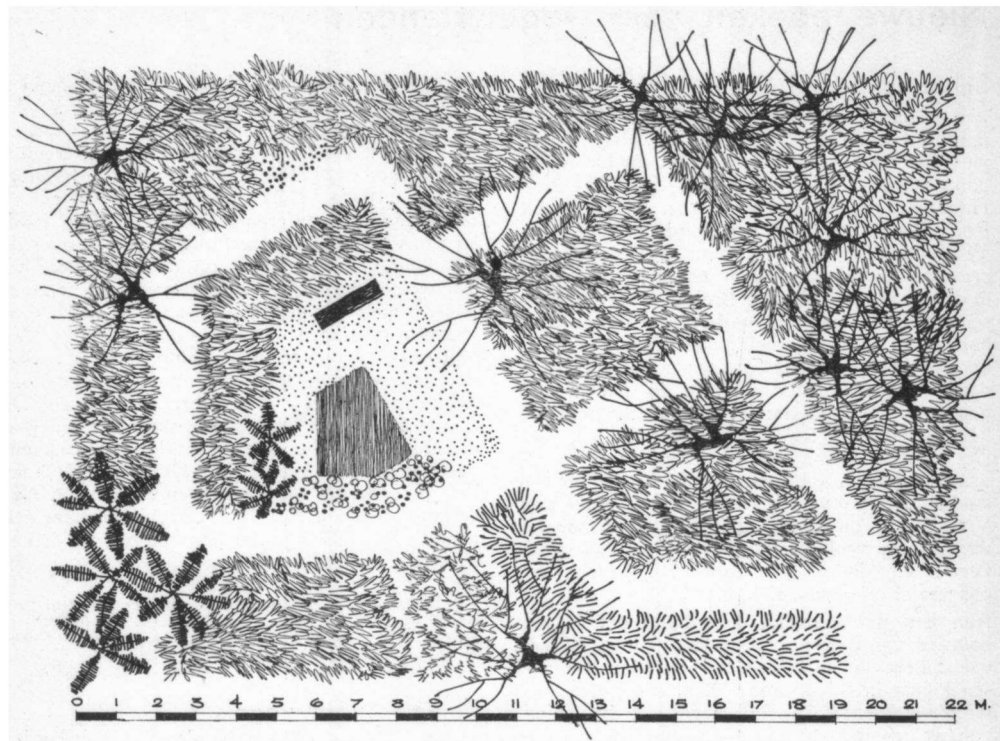

Een Vogelbosje in eigen tuin

Door Mien Ruys

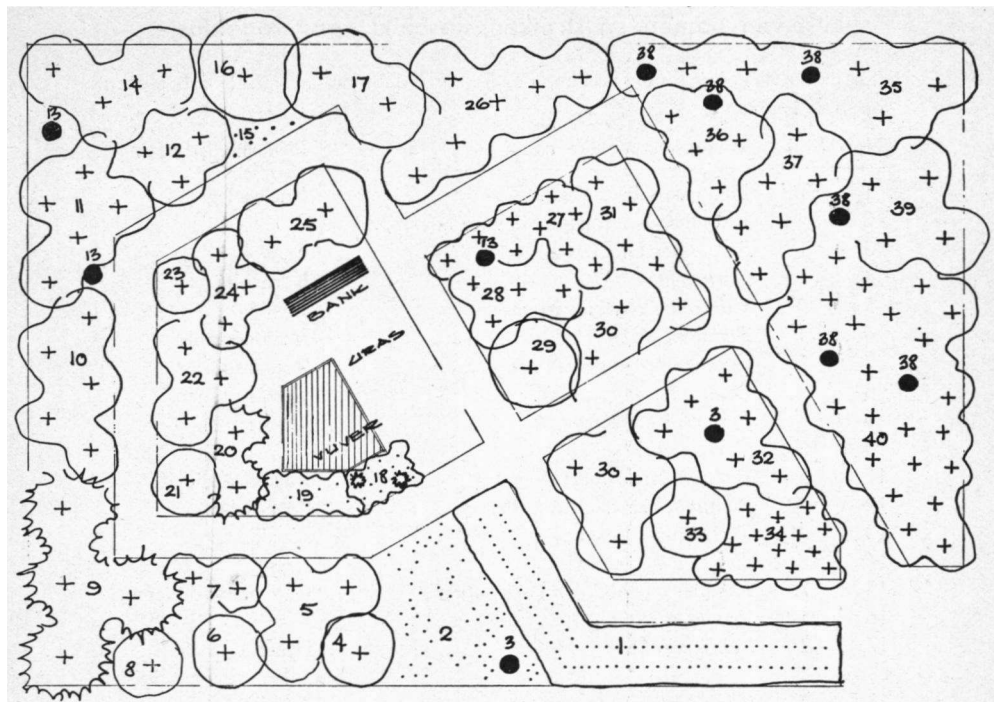
In talloze tuinen zou een vogelbosje zijn te verwezenlijken met weinig moeite, zonder hoge kosten, zonder veel toekomstig onderhoudswerk. Hebben we een groot grasveld dat teveel tijd vergt door het wekelijkse maaïen in de zomermaanden, dan is dit misschien ook gedeeltelijk te vervangen door het aanleggen van een vogelparadijsje. Is er geen ruimte voor een werkelijk bosje, dan kan een kleine hoek van de tuin al tot een lokplaats voor de vogels worden omgetoerd. Is deze beplanting niet dicht bij huis, dan kunnen we toch een voerplaats dicht bij de ramen aanbrengen om van de warme kamer uit van vlakbij te kunnen gadeslaan hoe de mezen hangen aan spekworod of de aaneengeregen apenootjes, de *merels* vechten om de rotte appels, *roodborstjes* en *winterkoningjes* af en aanvliegen, aarzeland tussen broodkruimels en vogelzaad.

Allereerst geven we de vogels een zo groot mogelijke beveiliging tegen hun aartsvijand de kat. Wie van vogels houdt doet goed zelf geen kat te hou-

den, of anders te zorgen dat die zoveel te eten krijgt, dat hij te lui en te vadsig is om vogels te vangen. In de stad vooral is het moeilijk katten van de burens uit de tuin te weren, omdat geen afscheiding ze tegen houdt. Wél kunnen we ze het zo onaangenaam mogelijk maken, door ze steeds te verjagen of er een hond op na te houden. Dichte, doornige struiken zowel als brandnetels schrikken ook katten af. Naast veiligheid bieden we de vogels bescherming tegen kou en wind. We zorgen dus voor praktische nestkastjes, die vóór de winter worden schoongemaakt, we planten groenblijvende heesters en coniferen die luwte geven, ook in de winter.

Behalve veiligheid en bescherming hebben de vogels voedsel nodig. Daarvoor planten we allereerst besdragende soorten en als alle vruchten op zijn voeren we ze regelmatig op een voerplaats of in een voederhuisje.

Ook vocht is onmisbaar. Een vogeldrinkbak heeft een enorme aantrekkingskracht, evenals een vijvertje met

een ondiep gedeelte; behalve drinken kunnen ze dan ook baden.

In een grote tuin is een hoek van 22 x 15 meter voldoende om er een vogelbosje aan te leggen. Ook past ditzelfde bosje in een kleinere tuin, b.v. een pijpela van grote lengte, maar niet breder dan 15 meter. Hier kunnen we dan de achterste 22 meter voor ons doel gebruiken. Dit komt bovendien de verhouding van de tuin ten goede.

Rondom komen besdragende doornige struiken, die voedsel en bescherming geven aan de vogels, met in het midden een kleine open ruimte waar een bankje kan staan bij een vijvertje met een ondiepe drink- en badplaats. *)

Smalle sluippaadjes bieden gelegenheid de vogels te bespieden, die zich schuilhouden tussen groenblijvende hulst, jeneverbes of Gelderse roos. Is er onvoldoende ruimte voor dit vogelparadijs in zijn geheel, dan kunnen we ook een gedeelte nemen, b.v. alleen de buitenste ring en wel de nummers 1 tot en met 17 (zie afb. hierboven) waar de bestaande tuin in over gaat. De brandnetels van no. 2, die broedgelegenheid bieden aan de vaak laag nestelende *nachtegaal*

zullen we op een goed onderhouden kwekerij niet vinden. Die halen we dus in voor- of najaar uit het wild. Ook kunnen we alleen het vijvertje maken met de omringende, iets lager blijvende beplanting en wel de nos. 18 t/m 25.

Sluit deze vorm niet aan bij de bestaande beplanting van de tuin, dan kunnen we ons ook beperken tot een strook met berk, brem, duindoorn, vuurdoorn en de geurende jasmijn (no. 26 t/m 34), of tot het deel waarin lijsterbes en bottelroos de overhand hebben (nos. 35 t/m 40). Er zijn ontelbare beplantingsmogelijkheden; men kan het bosje uitbreiden door veel grotere groepen te planten, men kan ook een willekeurige greep doen uit deze struiken en bomen en ze naar eigen wens rangschikken. Dan dient dit ontwerp slechts als een richtlijn voor het „zelf doen”.

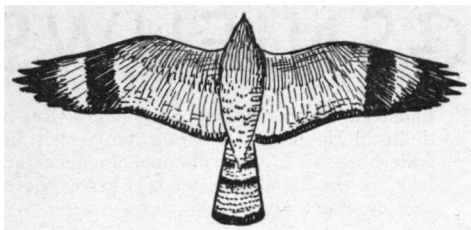
*) Door bij het vijvertje een schuilhut te bouwen, scheppen we ook kansen voor een tak van de vogelfotografie, die de vogels gegarandeerd niet zal schaden. De vervaardiging van een eenvoudig vijvertje hopen wij in een volgend nummer te behandelen. Red.

Lijst van bomen en struiken, geschikt voor vogelbosjes

(De nrs. in de eerste kolom komen voor op het indelingsplan van de afbeelding op blz. 170)

No.	Stuks	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
1	90	Haag van <i>Rosa eglanteria</i>	Egelantier
2		Brandnetels, broedplaats voor <i>nachtegaal</i>	
3	1	<i>Betula pendula</i> (stam)	Berk
4	1	<i>Cornus mas</i>	Kornoelje
5	3	<i>Viburnum rhytidocarpum</i>	
6	1	<i>Buddleia Royal Red</i>	Vlinderstruik
7	2	<i>Cotoneaster adpressa praecox</i>	Rotsmispel
8	1	<i>Laburnum anagyroides</i>	Gouden regen
9	4	<i>Juniperus canaërtii</i>	Jeneverbes
10	5	<i>Cornus alba</i>	
11	5	<i>Euonymus europaea</i>	Kardinaalshoed
12	3	<i>Symphoricarpos Magic Berry</i>	Sneeuwbes
13	2	<i>Crataegus</i> (op stam)	Meidoorn
14	3	<i>Amelanchier canadensis</i>	Krent
15	7	<i>Lamium galeobdolon variegatum</i>	Gele bonte dovenetel
16	1	<i>Prunus serrula</i>	
17	2	<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst
18	9	<i>Campanula portenschlagiana</i>	Zandklokje
	2	<i>Carex morrowii</i>	
19	9	<i>Lysimachia punctata</i>	
20	2	<i>Juniperus sinensis</i>	
21	1	<i>Rosa Nevada</i>	Botanische roos
22	3	<i>Berberis stenophylla</i>	
23	1	<i>Rhus typhina laciniata</i>	Fluweelboom
24	3	<i>Rosa richardii</i>	
25	2	<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst
3	1	<i>Betula pendula</i> (stam)	Berk
13	1	<i>Crataegus</i> (op stam)	Meidoorn
26	6	<i>Berberis aggregata Barbarossa</i>	Zuurdoorn
27	9	<i>Potentilla fruticosa Kath. Dykes</i>	
28	4	<i>Pyracantha Kasan</i>	Vuurdoorn
29	1	<i>Philadelphus lemoinei</i>	Jasmijn
30	5	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	Duindoorn
31	5	<i>Euonymus fortunei colorata</i>	
32	6	<i>Cytisus praecox</i>	Witte brem
33	1	<i>Ribes sanguineum</i>	Ribes
34	13	<i>Rosa nitida</i>	
35	5	<i>Cotoneaster dielsiana elegans</i>	Rotsmispel
36	4	<i>Chaenomeles japonica</i>	Jap. kweepeer
37	6	<i>Berberis mentorensis</i>	
38	6	<i>Sorbus aucuparia</i> (stam)	Lijsterbes
39	4	<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn
40	23	<i>Rosa rugosa</i>	

(Bovenstaand artikel is, met toestemming van de redactie, die wij daarvoor gaarne dank zeggen, ontleend aan het novembernummer van „Onze eigen tuin”, Uitg. Mij. „Linnaeus”, in samenwerking met de Kon. Kweekrij Moerheim te Dedemsvaart. Het planten van de hierboven genoemde struiken en bomen geschiedt het beste in de berfst, vóór het gaat vriezen.)

Merkwaardig vliegbeeld wespandief

Tijdens de najaarstrek 1958 zag ik op 28 september, terwijl ik uit mijn slaapkamerraam met de kijker de hemel aftuurde een grote valkachtige vogel naderen uit oostelijke richting (Duitsland). Aanvankelijk dacht ik aan *buizerd*, maar de lange, smallere vleugels en de slankere gestalte deden meer aan een kiekendief denken. De vogel schommelde echter niet tijdens het vliegen, maar vloog met rustige, trage vleugelslag, afgewisseld met enkele glijpauzes in mijn richting.

Tot mijn groot genoegen kwam hij precies over ons huis, waarbij mij direct opviel het bont getekende vleugelpatroon en de zeer lichte onderzijde. Ongetwijfeld was dit de *wespandief*. Alle conclusies leidden hiertoe vooral toen ik determineerboeken ging raadplegen.

Op bijgaand schetsje heb ik als het ware schematisch aangegeven welke *merkwaardige vleugeltekening* zich op de onderzijde der vleugels bevond. Over iedere wijk liep een *brede zwarte band* evenwijdig aan het lichaam van de vogel. Soms ziet men wel eens donkere polsvlekken, maar dit was wel bijzonder fraai, deze banden over de gehele vleugel.

Bij deze waarneming is het gelukkig niet gebleven want ik mocht er nog enkele noteren en wel:

24-4 t/m 6-9-1958 nabij Nyswillerbos Bocholtz heeft zich geruime tijd een *wespandief* opgehouden. Hij werd door jagers beschreven als een valk met een blauwe kop. Ik ben gaan kijken en kon hem tijdens zweefvlucht en ook zittend in een boom mooi observeren; de staart was bijna wit;

28-9-1958 zie boven;

31-5-1959 nabij Schinveld; twee cirkelende *wespandieven* boven bossen aldaar. In de buurt vloog ook een *buizerd*, zodat het verschil in vliegbeeld goed te zien was. De vogels maakten een lichtgrijze indruk onder de vleugels, waarop donkerder polsvlekken; onderzijde lichaam bruin;

1-6-1959 nabij Roermond *wespandief* des morgens zeer vroeg gezien. Deze vogel volgde de waterloop van de Roer in N. richting. De regelmatig gebandeerde onderzijde deed aan een *havik* denken. De lange smalle vleugels en de trage vliegwijze slo ten verwarring uit.

Opvallend is wel het grote verschil in kleur en tekening bij de *wespandief*. Dit verschil treft men ook bij de *buizerd* aan. De *wespandief* echter goochelt ook nog meer met kleuren dan de *buizerd*. Men treft er niet gauw twee aan, die een zelfde kleur of tekening hebben.

Ongetwijfeld kan een oplettend natuurvriend de *wespandief* wel te zien krijgen als hij let op het typische vliegbeeld, maar vooral op het geluid.

F. M. VAN HOOIJDONK

Dr. Gustav Kramer dodelijk verongelukt

Velen in Nederland zullen met ontsteltenis vernemen dat Dr. Gustav Kramer, blijkens een necrologie in het *Journal für Ornithologie* (1959/3) op 19 april j.l. in de bergen van Calabrië dodelijk is verongelukt. Bij een poging jonge *rotsduiven* uit de nesten te nemen stortte hij omlaag en werd op slag gedood.

Dr. Kramer was een veelzijdig bioloog, die in Nederland vooral bekend werd door zijn proeven met *spreuwen*, duiven en andere vogels, waarbij hij kon aantonen dat zij zich op de zon oriënteren. Op 3 november '51 hield hij hierover een boeiende voordracht voor leden van de Nederlandse Ornithologische Vereniging. Dr. Kramer werd 49 jaar oud.

Onderzoek zwarte specht

De Natuurbeschermingsvereniging „IJhorst e. o.” maakt een speciale studie van het voorkomen van de *zwarte specht* in Nederland. Daarvoor doet zij een beroep op de medewerking van alle vogelliefhebbers. Voor dit onderzoek zijn van belang gegeven over de aantallen (met plaats en data). Van belang is vooral, of het aantal de laatste jaren vermeerderde of verminderde. Is de zware specht in uw omgeving broedvogel, of trof u hem toevallig aan? Tevens ware na te gaan of de *havik* (op wiens menu de *zwarte specht* nogal eens zou voorkomen) de laatste jaren toe- of afnam in dezelfde omgeving. Hetzelfde geldt voor het *kauwtje*, dat nogal eens als nestverstoorder kan optreden.

Berichten, hoe onbelangrijk zij ook lijken, worden gaarne ingewacht bij het Hoofd van de Inlichtingendienst, Larixlaan 12, IJhorst (tel. 05224/204). Het resultaat van dit onderzoek zal t.z.t. worden gepubliceerd. Het onderzoek wordt gehouden over 1959 en 1960.

Onderzoek stand van de havik

In verband met vele berichten over de achteruitgang en de over het algemeen onduidelijke toestand, waarin de *havik* thans in ons land verkeert, lijkt het gewenst een overzicht te verkrijgen over het voorkomen tijdens en buiten de broedtijd van deze soort.

Sinds de myxomatose het konijn op vele plaatsen heeft doen verdwijnen, waardoor een belangrijk prooidier voor de *havik* niet meer beschikbaar is, is het van belang om door middel van voedselonderzoek een duidelijker inzicht te verkrijgen in hoeverre de *havik* voor de jacht en de algemene natuurbeschermingsbelangen van invloed is.

Aangezien vele waarnemers om uiteenlopende redenen hun gegevens over de *havik* niet graag openbaar maken willen we voorop stellen, dat de mededelingen strikt vertrouwelijk zullen worden behandeld. In bepaalde gevallen kan eventueel — indien men dit wenst — met een enigszins vage plaatsaanduiding betreffende het broeden van de *havik* worden volstaan.

Dit onderzoek geschiedt met medewerking van o.a. de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en vele particulieren. Gegevens worden gaarne ingewacht aan mijn adres: Schoolpad 9 te Laren (N.-H.).

H. J. SLIJPER